

BBOX

OCMW/CPAS & nieuwe migranten/vluchtelingen: het openen van de 'black box' van het beleid in de praktijk

DUUR
 15/12/2019 - 15/03/2022

BUDGET
 578 497 €

PROJECT BESCHRIJVING

De toegenomen diversiteit in de huidige samenleving brengt een aantal uitdagingen met zich mee. Dit komt ook tot uiting in de publieke dienstverlening: de diversiteit in gebruikers vergt een passend antwoord. Dit stelt zich onder meer in de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's/CPAS), waar de instroom van immigranten heeft geleid tot een toegenomen aandeel van personen van buitenlandse herkomst onder de begunstigden: in 2019 was meer dan één op de vier personen die een leefloon ontvingen van niet-Europese origine (volgens gegevens van de POD Maatschappelijke Integratie, 2019). Erkende vluchtelingen en nieuwkomers die subsidiaire bescherming genieten, vormen een groot deel van deze groep. Het doelpubliek van OCMW's is dus deels veranderd; de vraag is dan ook hoe het management en de maatschappelijk werkers met deze nieuwe realiteit omgaan.

De vraag hoe het OCMW tegemoet komt aan de noden van een steeds diverser doelpubliek, waaronder immigranten in verschillende administratieve en juridische statuten, is des te relevanter omdat het OCMW een cruciale rol speelt in het integratieproces van nieuwkomers. Bovendien vormt het contact met maatschappelijk werkers voor veel nieuwkomers een van de eerste of belangrijkste contacten met de lokale samenleving. De beslissingen die binnen het OCMW genomen worden kunnen daarenboven op lange termijn een invloed hebben op de integratie van nieuwe immigranten (bv. in termen van kansen op de arbeidsmarkt of huisvesting).

De maatschappelijk werkers van OCMW's spelen hierin een belangrijke rol. Het is bekend dat medewerkers in contexten van publieke dienstverlening, zoals ook OCMW's, veel discretionaire bevoegdheid hebben bij de uitvoering van hun werk. Deze discretionaire bevoegdheid is noodzakelijk en waardevol, omdat niet alles in regels kan worden vastgelegd. Het aanbieden van een flexibele en geïndividualiseerde behandeling of begeleiding, waarbij wordt ingespeeld op verschillende individuele behoeften, inclusief die van immigranten, vereist flexibiliteit aan de kant van maatschappelijk werkers. Dit betekent echter dat beleid en daadwerkelijke interventies voor nieuwkomers alleen volledig kunnen worden begrepen door rekening te houden met de uitvoering, en dus met de positie, de acties en de beslissingen van de eerstelijns werkers, die in feite als beleidsmakers moeten worden beschouwd (eerder dan louter uitvoerders).

Tot op heden is er weinig bekend over de praktijken en interventies voor nieuwkomers in de OCMW's en is ook niet duidelijk wat de achterliggende redenen voor de praktijken en interventies zijn. Dit onderzoek is bedoeld om meer kennis op dit gebied te verschaffen, waarbij tegelijkertijd de perspectieven van maatschappelijk werkers, management en de begunstigden centraal staan. Meer specifiek is het doel van dit onderzoek drieledig. In de eerste plaats zal de studie de praktijken inzake de toekenning van rechten en interventies met betrekking tot maatschappelijke integratie van nieuwkomers op het niveau van het OCMW in kaart brengen. De uitkomsten hiervan zullen vervolgens worden vertaald in een typologie. Ten tweede wil het onderzoek de factoren identificeren die van invloed zijn op de keuzes en beslissingen van maatschappelijk werkers met betrekking tot de maatschappelijke integratie van nieuwkomers/vluchtelingen. Ten derde zal de studie licht werpen op de toegankelijkheid van het OCMW voor nieuwkomers en de perceptie van de dienstverlening vanuit het perspectief van nieuwkomers. De focus ligt op immigranten met een niet-Europese buitenlandse nationaliteit, die minder dan 5 jaar in België zijn.

Om de doelstellingen van deze studie te bereiken, wordt een mixed-method design gehanteerd, meer specifiek bestaande uit 1) een analyse van documenten, 2) kwalitatieve casestudies in een selectie van 20 OCMW's (verspreid over de 3 Gewesten van België), 3) een web-survey bij OCMW's om de waaier aan praktijken van de Belgische OCMW's aan nieuwkomers te documenteren en om mogelijke patronen in de lokale praktijk te identificeren, en 4) interviews met 90 nieuwkomers (in de 3 Belgische Gewesten).



BBOX

Met deze studie willen we zowel de academische kennis uitbreiden als de beleidspraktijk informeren. Net omdat het welzijnsbeleid voor immigranten een sterk gepolitiseerd onderwerp is, is er des te meer behoefte aan een solide evidence-base op dit gebied. De studie zal leiden tot verschillende outputs, gericht op academici, beleidsmakers en stakeholders. Een academische publicatie zal de onderzoeksresultaten verspreiden onder Belgische en internationale wetenschappers. Daarnaast zal een (korter) onderzoeksrapport de beleidsmakers gemakkelijk toegang geven tot de resultaten, en een beknopte brochure met de belangrijkste bevindingen zal er eveneens toe bijdragen om een aantal van de belangrijkste resultaten zo effectief mogelijk te verspreiden onder de belanghebbenden.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Peter De Cuyper
HIVA - KU Leuven
peter.decuyper@kuleuven.be

Partners

Jean-Michel Lafleur
CEDEM - Université de Liège
jm.lafleur@uliege.be

Abraham Franssen
Université Saint-Louis Bruxelles
abraham.franssen@usaintlouis.be